

4 Woordenlijst en annotaties per pagina niveau HB 3 en bovenbouw

Grammaticakennis: t/m coniunctivus

p.3 patria	vaderland	29
imperator, -ores m	keizer	38
invictus, -a, -um	onoverwinnelijk	
decet + acc	(het) past bij	
nos	acc: ons	
nostros	de onzen, <i>hier</i> : onze	
	landgenoten	
adiuvare	helpen	
4 nullo modo	geen sprake van	
officium	plicht, taak	26
oboedire + dat	gehoorzamen (aan)	
mi	<i>vocativus van</i> meus	
mandatum transferendi	overplaatsingsbevel	
transferre	verplaatsen	
transferimus	wij worden overgeplaatst	
cum + ind	wanneer	23
finis, fines	1 grens, einde 2 <i>mv</i> gebied	26
legionarius	legioensoldaat	
maxime	<i>bijw</i> 1 het meest 2 vooral	20
laborare	hard werken, zich uitsloven	23
maxime laborare	zijn uiterste best doen	
advenire	aankomen	
incolumis, -e	ongedeerd	36
crac crac	<i>luidruchtig eetgeluid</i>	
ipse, ipsa, ipsum	zelf	22
petere a(b)	vragen aan	32
avunculus	oom	
egregius	vooraanstaand, voortreffelijk	
clarus, -a, um	beroemd	22
senatus 4	senaat, raad van oudsten	39
esto	<i>vertaal</i> : al goed, al goed	
age	<i>uitroep</i> : zeg, kom, hup	
clades, clades v	nederlaag	30
accipere, accipio	ontvangen, aannemen	30
properare	zich haasten	38
quare	waarom	34
tam	zo	37
cupidus, -a, -um + gen	vol verlangen	
adeundi	<i>vertaal</i> : om te gaan naar	
adire (ad) + acc	gaan naar	40
diutius	<i>bw</i> langer	
periclitari	in gevaar brengen	

5	quies, <i>gen</i> quietis v	rust	
	velim	ik zou willen	
	velle	willen	31
	cotidie	dagelijks	20
	pugnandum est	<i>vertaal:</i> er moet gevochten worden	
	etiamsi	ook als, zelfs wanneer	
	expugnare	veroveren	29
	Picti		
	Cambria	<i>Latijnse naam voor Wales</i>	
	opprimendae sunt	<i>vertaal:</i> moeten neergeslagen worden	
	opprimere	neerslaan, de kop in drukken	
	vel	of	22
	barbarus	barbaar	37
	circa + acc	rondom	
	praeterea	bovendien	23
	varius, -a, -um	wisselvallig	
	mutabilis, -e	veranderlijk	
	caelum	klimaat, weer	
	Mehercule	<i>krachterm:</i> Bij Hercules!	
	socius	bondgenoot	37
6	fortissimus	dapperste	
	Imperium Romanum	Romeinse Rijk	38
	habentur	<i>vertaal:</i> zij worden beschouwd als	
	cohors praetoriana	Praetoriaanse garde = persoonlijke lijfwacht	
	constare	bestaan (uit)	
	papae	<i>uitroep:</i> Wauw!	
	limes, limites m	grens	
	collocare	stationeren	
	illi	die (mv)	40
	paulisper	<i>bw</i> even	
	placidus, -a, -um	rustig	
	quietus, -a, -um	rustig	
	castra mv	legerkamp	30
	in planitie Noviomagensi	op het Kops Plateau	
	haec scruta	<i>vertaal:</i> deze rotzooi	
	scrutum	rotzooi	
	fores	<i>mv</i> deur	
7	tabella	plankje, schrijftafeltje, briefje	
	scriptae sunt	zij zijn geschreven	
	scribere	schrijven	
	legatus (legionis)	onderbevelhebber	38
	Hordeono = Hordeonio		
	Marcus Hordeonius Flaccus		
	desinere	ophouden	16

iuvenis, iuvenes m	jongeman	24
deligere	rekruteren, (troepen) lichten	
satis superque (+ gen)	meer dan genoeg	
praebunt = praebent		
omittere	met rust laten, achterwege laten	45
turbare	verwarring stichten onder, onrustig maken	
magne	<i>voc van magnus</i> : groot	
sterc(us), -oris n	mest, <i>ook als scheldwoord</i> : mestkever	
recte	<i>bw</i> juist, precies	
intellegere	begrijpen	23
me	mij	
attamen	maar toch, niettemin	
Rhenus	de Rijn	
mihi opus est (+abl)	ik heb (iets) nodig	
quid sentis?	<i>vertaal</i> : wat denk jij?	
adolescens, adolescentes	jongeman	
minor natu	jonger	
ea res	deze zaak, dit	
agricola m	boer	
ira	woede	33
concitare	veroorzaken, doen ontstaan	
nullus, -a, -um	geen	24
aetas, aetates	leeftijd	33
dedecere	misstaan, ongepast zijn	
militare	als soldaat dienen	
ne ... quidem	zelfs niet	34
pueritia	jeugd, kindertijd	
nihilominus	<i>bw</i> toch, desalniettemin	
dubitare (num)	aarzelen of, twijfelen of	24
vehementer	<i>bw</i> hevig	27
tiro, tirones m	rekrut, beginneling	
maior natu	ouder	
istos viros	die kerels	
8 si	als	
defendere	verdedigen	
volumus	wij willen	
necesse est + inf	het is nodig te	27
paratus	goed geoefend, goed voorbereid	
dodrans, -tis	driekwart	
convocare	bijeenroepen	38
accidere	gebeuren	25
usque ad + acc	tot aan	37
prior com	eerdere	43
aestas, aestates	zomer	

mirabilis, -e	bijzonder, verbazingwekkend	
fruit	pf van esse	
Romae	in Rome	20
quattuor	vier	
imperium abrogare + dat	iemand afzetten, iemand de macht ontnemen	
ille, illa, illud	die, dat	40
minister, ministres	dienaar, ondergeschikte	
necatus est	hij is gedood	
in locum succedere + gen	opvolgen, de plaats innemen van	
qui, quae, quod	die, dat	24
vicissim	op zijn beurt	
miles praetorianus	lijfwacht	
occidere	ombrengen	
quod	wat	
imperare	bevelen, opdragen	47
obtinere	in bezit krijgen	37
interficere, -feci	doden	31
victus	overwonnen	31
vincere	overwinnen	31
declarare	openlijk uitroepen tot	
9 insurgentem	<i>vertaal</i> : die streeft naar macht en aanzien	
successor, -es	opvolger	
quotus, -a, -um	hoeveelste	
heu	ach	
numerare	tellen	
hic, haec, hoc	deze, dit	40
expedire	te boven komen, de baas kunnen	
dilectus 4	lichting	
quapropter	daarom	
abnuere	afwijzen	
libellus	petitie, smeekschrift	
ita	ja	
liquet + dat	het is duidelijk voor	
gratias (agere) + dat	bedanken	46
fidelis	trouw, betrouwbaar	
solum	<i>bw</i> slechts, alleen	37
aliquot	enige, een aantal	
vallum	wal	
sponte sua	uit zichzelf	
inspicere	inspecteren, bekijken	
animum attendere	opletten	
profecto	<i>bw</i> werkelijk, absoluut	
imminere	dreigen	39
reclamatio, reclamationes	protest	

convertere in	veranderen in, uitlopen op	
reditus 4	terugkeer	
num	(toch) zeker niet	6
nescire	niet weten	27
plane	<i>bw</i> zeker, duidelijk	
10 esto	oké	
natio, nationes v	afkomst, geboorte, stam	
una cum + abl	samen met	
accusare	aanklagen, beschuldigen	
eius	van hem	
ilico	ter plekke	
detruncare (caput)	onthoofden	
abductus est	<i>vertaal:</i> hij is weggevoerd	
abducere	wegvoeren	
fatum	lot	
idem, eadem, idem	dezelfde, hetzelfde	40
patior	lijden, ondergaan	
absolvere	vrijspreken, bevrijden	
plenus, -a, -um (+ gen)	vol (met)	25
ira	woede	33
ultio, ultiones v	wraak	
patria	vaderland	29
redire	teruggaan	20
odisse pf	haten	29
cupidinem dominandi Romanorum	<i>vertaal:</i> het Romeinse imperialisme	
necnon	en ook	
quidem ... sed	wel(iswaar) ... maar	11
prudens, prudent-	verstandig	18
loquax	praatziek, spraakzaam	
malum o	probleem, nadeel, kwaad	
certe	<i>bw</i> werkelijk, absoluut	25
potentia	invloed, politieke macht	
armatus, -a, -um	gewapend	
copiae	<i>mv</i> troepen, strijdkrachten, voorraden	
fortiter	<i>bw</i> krachtig	16
placare	tot rust brengen, kalmeren	
consiliarius	raadgever	
dicisne	<i>vertaal:</i> bedoel je	
hasce	<i>vertaal:</i> deze	
quomodo	hoe	22
agemus cum	<i>vertaal:</i> hoe zullen we aanpakken	
11 forsitan	misschien	
calamitas, calamitates v	ongeluk	
antequam	voordat	
haec esset maximae fortunae		
fortuna	geluk, toeval	

quam	<i>vertaal:</i> wat	
vix	nauwelijks, met moeite	38
sperare	hopen	33
nos ... illaturos esse	<i>vertaal:</i> dat wij zouden gaan bezorgen	
multum valēre apud	veel invloed hebben bij, populair zijn bij	
loquor, locutus sum	spreken	51
qualis est ille ...	<i>vertaal:</i> Wat een kerel die Civilis!	
diu vivat	Lang leve	
uti + abl	gebruiken, gebruik maken van	
tantus, -a, -um	zo groot	44
periculum adire	een gevaar op zich nemen, trotseren	
audēre	durven	20
12 paucis diebus post	<i>vertaal:</i> enkele dagen later	
in propinquo	in de buurt	
edere	eten	
vicus	dorp	
haud pridem	onlangs	
heus	hé daar! hoor eens!	
quantum	<i>vertaal:</i> hoe ver	
oppidum	(kleine) stad	
occupator, occupatores	bezetter	
dominus	heer	13
collis, colles v	heuvel, hoogte	
`-ne	<i>vraagwoord (niet vertalen)</i>	22
quam	hoe	43
urbane	<i>bw</i> beschaafd	
se habēre in	zich gedragen tegenover	
longe secus ac	volkomen anders dan	
Britanni	Britten	
atque	en	32
vicinus	<i>vertaal:</i> als burens	
harmonia	harmonie	
mutatis mutandis, credo		
13 tempus deest	tijd ontbreekt	
nomen dare	aanmelden	
festinare	zich haasten	
munus, munera	taak	37
rite	naar behoren, passend	
ad fungendum	<i>vertaal:</i> om uit te voeren	
fungor	verrichten, vervullen	51
mos, mores	gewoonte	
usus 4	gebruik	
noscere	1 te weten komen 2 leren	22
cultus 4	kennen	
quasi	cultuur	
	als het ware	34

submergere	onderdompelen	
idoneus, -a, -um	geschikt, passend	
novi	<i>pf</i> van noscere	
noscere	te weten komen	22
taberna	herberg, kroeg	
nunc est bibendum	<i>vertaal:</i> nu moet er gedronken worden	
poculum	beker	8
parvulus, -a, -um	1 heel klein 2 heel jong	
hospes, hospites	gast	13
visne	<i>vertaal:</i> wil je	33
subscribere	ondertekenen	
indignor	protesteren	
praesentia	aanwezigheid	
inhonestus, -a, -um	oneervol, schandelijk	
improbus	slecht, gemeen	43
14 venia	genade	
praecipue	vooral	
unde	waarvandaan, vanwaar	27
fallor	ik vergis me	
scilicet	natuurlijk	6
scire	weten	11
miriorem	<i>vertaal:</i> nogal bijzonder	
mirus, -a, -um	wonderlijk, bijzonder	32
color, colores	kleur	37
icc	hik!	
natus	geboren	
stirps, stirpes v	stam, oorsprong	
superbus, -a, -um	trots	
Afer, Afra, Afrum	uit Africa	
numquam	nooit	
nepos, nepotes m	neef	
bene	goed	
honor, honores m	eer	34
cavēre	oppassen voor	41
retro	terug, naar achteren	
aries, arietes m	stormram, <i>hier:</i> vechtmachine	
15 viderimus	<i>vertaal:</i> laten we eens kijken	
an	of	22
amolior	uitschakelen, uit de weg ruimen	
hic, heac, hoc	die, dit	40
nondum	nog niet	11
licet (+ dat)	het is toegestaan (aan)	3
publice	officieel	
certare	strijden	36
consilium	1 plan 2 besluit	

	congratulari	feliciteren	
	excellens, excellentis	voortreffelijk	
	eos (acc mv m)	hen	
	vincire	boeien	
	culleus	zak	
	imponere	plaatsen in	46
	clam	heimelijk, stiekem	
	Vahalis	rivier de Waal	
	deicere	dumpen, neergooien	32
	reclamare	protesteren	
	nefa(s), o	misdaad	
	dictum	<i>vertaal:</i> woord	
	edictum o	<i>vertaal:</i> wet, edict	
	festinare	haasten	
	nonnulli, -ae, a (mv)	enkele, sommige	27
	tres	drie	
16	qui, quae, quod	welke	24
	ad ... perficiendum	<i>vertaal:</i> om uit te voeren	
	perficere	voltooien	25
	secretus, -a, -um	geheim	
	urgēre	in het nauw brengen	36
	acervus	massa, hoeveelheid	
	crescere	groeien	20
	ut videtur	<i>vertaal:</i> blijkbaar	
	mane	vanmorgen	
	infamis, infame	berucht, met een slechte naam	
	eos hic requirimus!	<i>vertaal:</i> net wat we nodig hebben!	
	exercitatus, -a, -um	geoefend, ervaren	
	quod attinet ad hanc rem ...	<i>vertaal:</i> wat dat betreft ...	
	cecidit	<i>pf van</i> cadere	12
	cadere	vallen	4
17	sordidus, -a, -um	vuil, vies	
	indignus, -a, -um	onwaardig, schandelijk	
	minore voce	<i>vertaal:</i> iets stiller	
	inreperere	uitschelden	
	quaesumus	<i>vertaal:</i> alsjeblieft	
	capere, capio	pakken, nemen	13
	impar	ongelijk	
	occultus, -a, um	verborgen	
	cutellum	mesje	
	Helveticus	uit Helvetië (Zwitsers)	
	mecum	bij mij	
	ferre	dragen	32
	solēre	gewend zijn	51
	custodibus spectantibus	<i>vertaal:</i> terwijl de bewakers niet keken	
	comes, comites	metgezel	40

liberare	bevrijden	
proiecere in	gooien in	
tam	zo	37
(h)umidus, -a, -um	nat, vochtig	
sonus	geluid	
opportunus, -a, -um	behendig, passend	
fuga opportunus	<i>vertaal</i> : strategische terugtocht	
animadvertere	bemerken	
dolere	pijn hebben, pijn doen	30
antiquus	ouderwets, beproefd	
ratio, rationes v	<i>hier</i> : tactiek	
militaris, -e	van de soldaat, militair	
prohibere	afhouden van, verhinderen	
pro se quisque!	<i>vertaal</i> : ieder voor zich!	
18 mirari	zich verwonderen	51
barcala m	sukkel	
aptus, -a, -um	geschikt, passend	
putare	menen, vinden, beschouwen als	18
consilium o	plan	15
ad ... perficiendum	<i>vertaal</i> : om uit te voeren	
adestne	<i>vertaal</i> : is hij aanwezig	
sic videtur	<i>vertaal</i> : blijktbaar	
Et non nisi illi legionarii vultum Civilis noverunt!		
non nisi	alleen	
vultus 4	gezicht	41
agedum	kom op!, hup!	
explicare	uitleggen, ontvouwen	
is, ea, id	1 <i>bnw</i> deze/dit, die/dat 2 <i>znw</i> : hij, zij, het	
venenum	(ver)gif	
lentus,-a,-um	traag, langzaam	19
serpens	sluipend	
invidia	jaloerie	
dolus	list	22
immo	integendeel	8
verus	echt, waar	34
loquor	<i>vertaal</i> : ik bedoel	51
Haec mihi videbatur figura!	<i>vertaal</i> : ik dacht dat het een uitdrukking was	
figura	uitdrukking	
ager, agri	akker	20
quidam, quaedam, quoddam	een of andere	46
Sacrum Nemus	heilig Woud	
venefica	gifmengster, tovenaars	
mortiferus,-a,-um	dodelijk	
emere	kopen	8

prospectare	speuren naar	
tribuere	toekennen	19
`-ne	<i>vraagwoord (niet vertalen)</i>	22
clarus, -a, -um	helder, duidelijk	22
cadat	<i>vertaal: mislukt</i>	
19 paulo	een beetje	37
post	later	27
caedes, caedes v	moord	
coniuratio, coniurationes	complot	
Hercle	Bij Herakles! Verdorie!	
peior	slechter	18
quam	dan	18
fortasse	misschien	8
caro, carnes v	vlees	
caseus	kaas	
piscis, pisces m	vis	
mi = mihi		
imponere	wijs maken, op de mouw spelden	
convivium o	feestmaal	
praeparare	voorbereiden	
tantum	slechts, alleen maar	5
conventus 4	samenkomst	
socialis, -e	gezellig	
aliquot	enkele, sommige	
plus	meer	20
gratus, -a, um	welkom, gewenst	
vox, voces v	1 stem 2 uitspraak	16
ubique	overall	9
caelum o	<i>hier: weer</i>	
utique	hoe dan ook	
incertus, -a, -um	onzeker	
nullus, -a, -um	geen enkel	24
verbum	woord	11
hic	<i>bw hier</i>	8
casa	huisje, hut	
illic	daar, ginds	
20 puto quidem	<i>vertaal: ik denk het wel</i>	
remedium	geneesmiddel	
adversus + acc	tegen(over)	
dolor, dolores m	pijn	24
vel	of	22
gustulum o	hapje	
medicamentaria	kruidengeneeskunde	
veneficatio, veneficationes	gifmengerij	
secreto	in het geheim	
decoquere	koken, brouwen	
sinere	toestaan	

loqui	spreken	51
voce facunda	<i>vertaal:</i> met mijn vlotte babbel	
facundus, -a, -um	vlot, vloeiend	
anus 4 v	oud vrouwtje, oudje	
brevi tempore	in korte tijd	
salve(te)	hallo, dag	
adiuvare	helpen	
cedo	<i>vertaal:</i> wel?	
21 edepol	Bij Pollux! Wauw! (krachtterm)	
validus, -a, -um	straf, sterk	
Posca		
potio, potiones v	drank	
vos	jullie	
nullo modo	in geen geval, geenszins	
emptor, emptores	klanten, kopers	
primus, -a, -um	eerste	25
merces, mercedes	salaris	
crapula	kater, dronkenschap	
obtinere	in bezit krijgen	37
quarere	1 zoeken 2 vragen	17
delicior	meer verfijnd, elegant	
amatorius, -a, -um	liefdes-	
prorsus	rechtstreeks	
non ita	<i>vertaal:</i> nee	
omnino (non)	helemaal (niet)	
22 ad perficiendum	<i>vertaal:</i> om te volbrengen	
(nobis) opus est	<i>vertaal:</i> wij hebben nodig	
funestus, -a, -um	dodelijk	
itane	<i>vertaal:</i> Oh ja?	
venerare	vergiftigen	
terra	land	
Hordeonum = Hordianium		
iste, ista, istud	die, dat (<i>kan negatief zijn</i>)	40
ater, atra, atrum	zwart, donker	
sese	zichzelf	
invicem	onderling, onder elkaar	
iugulare	afmaken, vermoorden	
attamen	maar toch, nietemin	
hic	hier	
re vera	echt, inderdaad	
aconitum o	monnikskap (<i>zeer giftige plant</i>)	
venenum o	(gif)drank, tovermiddel	
densus, -a, -um	<i>hier:</i> ingekookt	
gutta	druppel	

quivis, quaevis, quidvis	wie ook maar	
cuivis	<i>vertaal:</i> (aan) iemand	
dolor ventri	buikpijn	
per dies	dagenlang	
efficere	veroorzaken, doen ontstaan	41
haustus 4	slok, teug	
largus, -a, -um	royaal	
adducere	brenge, leiden naar	47
23 praeterea	bovendien	23
dulciter	<i>bw</i> zoet, aangenaam	
dulcis, -e	zoet	16
olēre + abl	ruiken naar	
spina	<i>hier:</i> sleedoorn (<i>wilde pruim</i>)	
salvia	salie	
cavēre (+ acc)	oppassen (voor)	41
saltem	tenminste, althans	
moriturus (pfa)	<i>vertaal:</i> hij die gaat sterven, het slachtoffer	
frui + abl	genieten van	
odor, odores m	geur	
delicatus, -a, -um	verfijnd	
magistra	meesteres	
gratia	dank	44
abire	weggaan	29
alioquin	<i>bw</i> anders, in het andere geval	
iecur, iecura o	lever	
evanescere	verdwijnen	
ars, artes	vaardigheid, truc	29
vehemens	krachtig	27
horridus,-a,-um	huiverigwekkend, angstaanjagend	
cibus	voedsel	23
ut	zoals	
discedatis quaeso priusquam fumus evanuerit!		
quaeso	ik vraag, ajb	
fumus	rook	
totus,-a,-um	(ge)heel	31
24 honestus, -a, -um	eervol	
sicarius	sluipmoordenaar	
nolite	<i>vertaal:</i> wil niet	
metuere	vrezen	39
paululum	een heel klein beetje	
pauci, -ae, -a	weinig, enkele	20
exstinguere	uitdoven	45
duce aegrotante	<i>vertaal:</i> als hun aanvoerder ziek is	

aegrotare	ziek zijn	
crassus, -a, -um	flink, dik	
revalescere	weer genezen	
interrogare	ondervragen	
iter, itinera o	reis	
levis, -e	licht	53
fortissimus	bikkelhard, zeer dapper	
bellator, bellatores	krijger, strijder	
se occultare	zich verschuilen, verstoppen	
25 hodie vesperi	vanavond	
reditus 4	terugkeer	
gen + gratia	vanwege	
inde	vandaar	
Oppidum Batavorum		
patefacere	onthullen, verklappen	
interdum	soms	
leniter	<i>bw</i> kalm, vriendelijk	
rogandum est	<i>vertaal:</i> het moet gevraagd worden	
callidus, -a, -um	slim, sluw	
tam	tam	
non tam ... quam	niet zo ... als	
ipsi	nom mv zelf	
existimare	menen, geloven	
molestus, -a, -um	lastig	
da mi veniam	<i>vertaal:</i> excuseer me	
nobilis, -e	edel, aanzienlijk	43
opinari	veronderstellen, menen	
belli gerendi rationes	<i>vertaal:</i> krijgstactieken	
simplex	eenvoudig	
simplicium (gen mv) van simplex		
aufugere	wegvluchten	
26 demonstrare	uitleggen	
ut turbentur	<i>vertaal:</i> om in verwarring te brengen	
singulus, -a, -um	individueel, telekens één	
consilio quidem, sed fortuito ut videtur		
fortuito	toevallig	
diversus, -a, -um	verschillend,	54
	tegenovergesteld	
moderatio rerum ab adversariis facta	<i>vertaal:</i> de organisatie van de tegenstander	
adversarius	tegenstander	
impedire	verhinderen, belemmeren	36
sive ... sive	hetzij ... hetzij	
motus 4	beweging	
curvus, -a, -um	gebogen, gekromd	
circuitus 4	omloop, omweg	
impedimentum	hindernis	

	turba	verwarring	
	victoria parta est	<i>vertaal:</i> de overwinning is behaald	
	instare + dat	op de hielen zitten, achtena zitten	36
27	persequi	achtervolgen	
	eosne persequamur	<i>vertaal:</i> achtervolgen we hen?	
	regio, regiones v	streek	27
	quadriduum o	periode van vier dagen wandelen door	
	perambulare	<i>vertaal:</i> ik wil niet, het bevalt mij niet	
	mihi non libet	het belieft, het behaagt	
	libet + dat	wandeltocht	
	perambulatio, perambulationes	vierdaagse	
	quadridianus, -a, -um	waarom niet?	
	quin	<i>bw</i> jaarlijks	
	quotannis	ondernemen, organiseren	
	instituere	ontsnappen aan,	45
	effugere	wegvulchten voor	
	talis, -e	zodanig, dergelijk	43
	strepitum 4	lawaaï	36
	se recipere	zich terugtrekken	
28	copiae	<i>hier:</i> voorraden	29
	efferendae sunt	<i>vertaal:</i> zij moeten gebracht worden	
	afferre	brengen naar	
	pullus	ventje, jong	
	nusquam	nergens	
	se absondere	zich verbergen	
	laborandumst = laborandum est	<i>vertaal:</i> er moet gewerkt worden	
	admonēre	waarschuwen	
	asinus	ezel	
	contumax	koppig, eigenwijs	
	vexatio, vexationes v	mishandeling	
	aegre ferre	erg vinden	
	diligere	houden van, liefhebben	
	comedere	opeten	
	hinc	hiervandaan	45
	sequi	volgen	51
	spatio intermisso	op afstand	
	adducen = adducent		
	adducere	leiden naar	
29	planities	(hoog)vlakte	
	Planitie Noviomagensi	Kops Plateau	
	praeter + acc	behalve, uitgezonderd	
	Civilis ipsius	<i>vertaal:</i> van Civilis zelf	
	discordia	onigheid	
	dilectu 4	troepenlichting	

nobiles maiores	oudere elite, edele ouderen	
displicēre	niet bevallen	
trepidus, -a, -um	zenuwachtig	
manus 4	hand	36
trium <i>gen mv van tres</i>		
deprehendere	betrappen	
evenire	gebeuren	
publice	openlijk, in het openbaar	
supplicio aliquem afficere	iemand terechtstellen	
ad placandos	<i>vertaal:</i> om gunstig te stemmen	
placare	gunstig stemmen, kalmeren	
ceterum	verder, bovendien	
se indicare	zich verraden	
30 accipere	ontvangen	30
inanis, -e	zinloos	39
intus	<i>bw</i> binnen	
remanēre	blijven	
abire	weggaan	29
exire	vertrekken	
detrudere	verdrijven	
invasor, invasores m	invaller	
XΩPEI	Grieks: trek je terug!	
facessere	je uit de voeten maken	
A(uferte) V(OS)	<i>vertaal:</i> weg met jullie!	
audax, audac-	moedig, roekeloos	19
allitus est	<i>vertaal:</i> is beklad, is besmeurd	
perire	omkomen	46
facinus, facinora o	(mis)daad	47
poenas dare	boete doen	
expiare	door offers tevreden stellen	
victrix, victrices	overwinnares	
31		
defatigare	uitputte, moe worden	
esurire	honger hebben	
tecum = cum te		
callidissimus, -a, -um	zeer slim	
adesse	aanwezig zijn	
aditus 4	toegang	
nullo modo	op geen enkele manier	
irreperere	sluipen, binnendringen	
habitus falsus	vermomming (letterlijk: valse kleding)	
opus est + abl	nodig hebben	
nefas o	misdaad, zonde	
arma exuere	uniform uittrekken	
facile	gemakkelijk	
sufficere	voldoende zijn	

mens, mentes v	geest, verstand	
simulare	doen alsof	
usui	<i>vertaal:</i> tot nut	
alienus, -a, -um	vreemd	
arma deponere	wapens neerleggen	
barba labri superioris	snor	
formosissimus, -a, -um	heel erg mooi	
gereo = gero		
33 dictum factum		
nullius denarii est	eervol, voornaam	
honorabilis, -e	<i>vertaal:</i> laten we ons	
intermiscemus + dat	mengen met	
	vermengen met	
intermiscere + dat	bediende	
famulus	ongestoord, onverstoord	
inturbatus, -a, -um	<i>vertaal:</i> wees kalm en rustig	
aequo atque tranquillo animo estote	en	32
atque	vooral, in het bijzonder	
34 praesertim	<i>hier:</i> vertegenwoordiger	
procurator, procuratores	<i>hier:</i> stam	39
civitas, civitates v	naburig	
vicinus, -a, -um		
Frisii		
Cugerni		
Cananefati	tonen	
praesentare	zelfs ... niet	33
ne ... quidem	op de grond werpen, op de knieën	
prosternere	krijgen	
	Hoera!	
35 lo!	iets	45
aliquid	wild zwijn	
aper, apri	over zijn	
superesse	<i>bw</i> helaas	
infeliciter	opeten	
consumere	<i>vertaal:</i> er zal overlegd moeten worden	
deliberandum est	beraadslagen, overleggen	
deliberare	<i>vertaal:</i> spaar je adem!	
continete animae = continete animas	bijhouden	
continere	adem	
anima	volgens, overeenkomstig	
secundum +acc		
mos maiorum	doordrinken, zuipen	
perpotare	<i>vertaal:</i> in dit overleg	
in hoc concilio	<i>vertaal:</i> op deze manier	
eo modo	<i>bw</i> vrijuit	
libere	spreken	51
loqui	dronken	
ebrius, -a, -um		

	decernere	beslissen	36
	sobrius, -a, um	nuchter, niet dronken	
	ludere	spelen	
	quandocumque	telkens wanneer	
	aiiquis = aliquis	iemand	45
	vel	of	22
	qualis vir	<i>vertaal:</i> wat een kerel!	
36	quales nos habemus in	<i>vertaal:</i> hoe gaan we optreden tegenover	
	vincire	boeien	
	quamquam	hoewel	24
	odisse pf	haten	29
	negandum non est	<i>vertaal:</i> er kan niet ontkend worden	
	negare	ontkennen	
	res exquisitae	<i>hier:</i> exquisite (voortreffelijke) delicatessen	
	importare	importeren, invoeren	
	beta	biet	
	brassica	kool	
	poma mv	fruit	
	inebriari	dronken worden, zich bedrinken	
	occasio, occasiones	gelegenheid	
37	infundere	gieten in	
	quales abs te habemur	<i>vertaal:</i> wie denk je wel dat wij zijn	
	vitrum	glas, glazen fles	
	exhaurire	leegdrinken	
	vae	o nee!	
	ne	dat niet	
	di = dei		
	quidam, quaedam, quoddam	een of ander	46
	te praesente	<i>vertaal:</i> door jouw aanwezigheid	
	beatus, -a, -um	gelukkig	
	noli oblivisci	<i>vertaal:</i> vergeet niet	
	oblivisci, oblitus sum + gen	vergeten	51
	novi pf van noscere	<i>vertaal:</i> ik ken	
	nisi fallor	<i>vertaal:</i> als ik me niet vergis	
	fugiendum est (nobis)	<i>vertaal:</i> we moeten vluchten	
	ceteri, -ae, -a	de anderen, overige	18
	priusquam personas nobis detrahant	<i>vertaal:</i> voordat zij ons ontmaskeren	
	inane	<i>vertaal:</i> kansloos	
38	nimum	teveel	33
	agitare	in beweging krijgen, opdrijven	
	ei Orcum monstra(bo)		

	intolerans e(st) + gen bestia aufugiendum est (nobis)	<i>vertaal:</i> hij verdraagt geen beest <i>vertaal:</i> we moeten vluchten	
	prehendere detondēre mulier, mulieres comae ratio ac via est cura cotidiana	pakken, betrappen afknippen, toppen, scheren vrouw (hoofd)haar <i>vertaal:</i> het geheim is dagelijkse verzorging kom op! hup!	48
	agedum antequam ultimus, -a, -um expirare	voordat laatste uitblazen	24
39	daresne in inritum cecidit poculum effundere vix occumbere + dat proponere vulgare libellis factis et titulis muris inscriptis	<i>vertaal:</i> je zou geven <i>vertaal:</i> het is mislukt beker uitgieten nauwelijks, met moeite tegemoet gaan voorstellen, voorleggen uitbreiden <i>vertaal:</i> na petitie en graffiti opschrift	8
	titulus dolus deludere facta diligentia dehinc tiro, tirones delectus, -a, -um ad tempus terror, terrores volunt occupator, occupatores plus quam usui esse coniunx, coniuges persuasit <i>pf van</i> persuadēre persuadēre	list voor de gek houden, foppen <i>vertaal:</i> stiptheidsactie voortaan rekrut uitgekozen stipt schrik <i>vertaal:</i> zij willen bezetter meer dan nuttig zijn echtgenote	22
40	mercaturas facere acervus stultus, -a, -um deponere incertus, -a, -um fortuna cras decernere	overtuigen handel drijven hoop, massa stom opgeven onzeker afloop morgen beslissen	45 45
			30 36

	sententia	mening	22
	nostis = novistis	<i>vertaal:</i> jullie kennen	
	noscere	weten, kennen	
	res secundae mv	voorspoed	
	nunc est bibendum	<i>vertaal:</i> er moet gedronken worden	
41	tres, tria	drie	
	meridie	s middags	
	visitare	bezoeken	
	sequere	<i>vertaal:</i> volg!	
	sequi	volgen	51
	argumentum ad maius fit	<i>vertaal:</i> ze overdrijft	
	nunc sinite	<i>vertaal:</i> laat maar	
	ego ipsamet v	ik zelf	
	an	of	22
	difficile dictu	<i>vertaal:</i> moeilijk te zeggen	
	attamen	toch	
	vereri	vrezen	51
	re vera	inderdaad	
	ne in peius ruat	<i>vertaal:</i> dat de verkeerde kant opgaat	
42	conari	proberen	51
	occidere	doden, vermoorden	
	quapropter	daarom, om die reden	
	perfordere	doorsteken	
	honor, honores	eer	34
	tribuere	toekennen, overlaten	19
	huc	<i>bw</i> hierheen	
	ferro flammaque	te vuur en te zwaard	
	tradere	overhandigen	
	narabo = narrabo		
	tibi = te		
	qua de causa	waarvoor / waarom	
	imperium	heerschappij	38
	petere	proberen te bereiken	32
	forsitan	misschien	
	dubitare	twijfelen	24
43	explices quaeso	<i>vertaal:</i> wil je mij uitleggen	
	explicare	uiteenzetten, uitleggen	
	memento	<i>vertaal:</i> denk eraan!	
	dubitatio, dubitationes	twijfel, onzekerheid	
	serpens	sluipend	
	fefellit me	<i>vertaal:</i> ik heb me vergist	
	etiamsi	ook als, zelfs wanneer	
	dimidius, -a, -um	voor de helft, half	
	e genere materno	van moederskant	
	revenire	terugkomen	
	carissima	liefste	
	talus	dobbelsteen	

<p> talis ludere epulas epulari persuasi <i>pf van</i> persuadēre persuadēre + dat arma capere abhinc res contraria persuasibilis 44 actum est de vobis adhuc non sane quin mandatum transferendi falsarius Londiniensus restare deserere concitare hem ut mihi videtur 45 mane castra mv in somno mirabile dictu ad tempus tributa pendere pulchre admonēre ecquid excipere immo cognovi nox hesterna vigiles mv sucessitne = successitne <i>pf van</i> succedere succedere fundere ita, ut ipsi dicunt vallum o inspiciendum est inspicere mecum = cum me omittere nugas (agis) mortuus, -a, -um </p>	<p> dobbelen, spelletjes spelen smulpartijen houden overhalen de wapens opnemen <i>bw</i> van nu af aan tegendeel overtuigend <i>vertaal</i>: het is afgelopen voor jullie nog helemaal niet waarom niet? overplaatsingsbevel vervalser uit Londinium overblijven in de steek laten, deserteren veroorzaken, doen ontstaan euh <i>vertaal</i>: dacht ik al <i>bw</i> 's morgens, 's ochtends legerkamp in de slaap, in een droom wonderlijk om te zeggen, onverklaarbaar stipt belasting betalen prachtig doen denken aan iets opvangen, vernemen ja gisterennacht patrouille lukken, slagen gieten <i>vertaal</i>: strict genomen wel volgens hun uitleg wal <i>vertaal</i>: moet geïnspecteerd worden bekijken, inspecteren achterwege laten, overslaan onzin! dood </p>	<p>30</p> <p>30</p>
--	---	---------------------

46	pacatus, -a, -u	tot vrede gebracht	
	persuasisti <i>pf van</i> persuadēre		
	persuadēre	overtuigen	45
	oppugnatio, oppugnationes	belegering	
	iustus, -a, -um	officieel, normaal	
	convocare	bijeenroepen	
	cuncti, ae, a	alle	23
	mansimus <i>pf van</i> manere		
	manēre	blijven	8
	occupatio, occupationes	bezetting	
	finis, fines	einde	26